

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Elli dokuzuncu İnikat

14 . IV . 1958 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	270:271	kında kanun teklifi ve Millî Müdafaa Encümeni mazbatası (2/72)	273:278
2. — Havale edilen evrak	271	2. — İmar ve İskân Vekâleti kuruluş ve vazifeleri hakkında kanun lâyihası ve Nafia, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/128)	278:282
3. — Yoklama	272	7. — Sualler ve cevaplar	282
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	272	A — Tahrirî sualler ve cevapları	282
1. — Türk Tütün Ekicileri Bankası Kanun lâyihasının Muvakkat Encümende görüşülmesine dair Ziraat Encümeni Riyaseti tezkeresi (1/59, 3/192)	272	1. — Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın, Çankırı otomatik telefon santralinin ne zaman tamamlanacağına dair sualine Münakalât Vekili Fevzi Uçaner'in tahrirî cevabı (7/107)	282:283
5. — İntihaplar	272	2. — Kayseri Mebusu Ali Rıza Kılıçkale'nin, elektrolit bakır sanayii hakkındaki sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî cevabı (7/113)	283
1. — Avrupa Konseyi İstişari Asamblesine iştirak edecek âzanın seçimi	272:273,275,277,282		
6. — Müzakere edilen maddeler	273		
1. — İçel Mebusu Yakup Karabulut'un, Subaylar heyetine mahsus Terfi Kanununun 8 nei maddesinin değiştirilmesi hak-			

1. — SABIK ZABIT HULASASI

1937 yılında Karaköprü'de öldürülen vatandaşlar dolayısıyla yapılan tahkikat hakkındaki evrakı tetkik etmek üzere beş kişilik encümen teşkili için seçim yapıldı.

Ankara Mebusu İsinail Rüstü Aksal ve yedi arkadaşının, Hayvanlar Vergisinin ilgasına dair kanun teklifinin ruznameye alınmasına dair takriri, reddedildi.

Ankara Mebusu Selim Soley'in, nahiye müdürlerinin Devir Masrafları hakkındaki 5005 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi, talebi üzerine geriverildi.

Niğde Mebusu Asım Eren'in, menleketimizin kurak bölgelerinin zirai sulama işleri için tatbik edilen devlet sulama programının neticelerine dair şifahi sualine Ziraat Vekili Nedim Ökmen, bu sualin kendi Vekâletini ilgilendirmediği cevabını verdi.

Ankara Mebusu Recep Dengin'in, İnhisarlar İdaresi tarafından ithal olduğu söylenen kahveye dair şifahi sualine Gümrük ve İnhisarlar Vekili Hâdi Hüsmâñ cevap verdi.

Urfa Mebusu M. Yaşar Alhas'ın, Siverek Ortaokulu öğretmen kadrosunda münhal bulunup bulunmadığına,

Ankara Mebusu Hasan Tez'in, Orta - Doğu Teknik Üniversitesi için istimlak edilen arazi bedellerinin hangi esaslara göre takdir edildiğine,

Urfa Mebusu M. Yaşar Alhas'ın, Urfa vilâyetinin merkez ve kazalarındaki ilkokulların ihtiyaca kâfi gelip gelmediğine,

Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardin lisesi binasının inşasına bu yıl başlanıp başlanmayacağına,

Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Midyat, Nusaybin, Cizre, Savaş, Kızıltepe ve Derik ortaokullarının öğretmen kadrosuna,

Zonguldak Mebusu Suat Başol'un, kadrosuzluk yüzünden terfi edemiyen öğretmen mevcudolup olmadığına dair Maarif Vekilinden olan şifahi sualleri, Vekil hazır bulunmadığından başka İnikada bırakıldı.

Gümüşane Mebusu Sabahattin Kadirbeyoğlu'nun, 1939 ve 1953 kira rayiçlerinin takdiri maksadiyle 1954 - 1957 yılları arasında İstanbul ve Ankara belediyelerine yapılan müracaatların miktarına dair Dahiliye Vekilinden şifahi suali, sahibi İnikatta hazır bulunmadığından sual şifahi cevap hakkını kaybetti.

İmar ve İskân Vekâleti kuruluş ve vazifeleri hakkındaki kanun lâyihasının heyeti umumiyesi üzerindeki görüşmelere devam olundu.

14 . IV . 1958 Pazartesi günü saat 15 te toplanılma üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Kayseri Mebusu	Konya Mebusu
<i>İbrahim Kirazoğlu</i>	<i>Sabahattin Sayın</i>
	Kâtip
	Antalya Mebusu
	<i>Attilâ Konuk</i>

Sualler

Şifahi Sualler

1. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Siird'in Müküs nahiyesindeki mahkemenin yeniden hizmete açılmasının düşünüldüğüne dair şifahi sual takriri, Adliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/111)

2. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Siird Cumhuriyet Müddeiumumiliği kadrosunun tamamlanmaması ve bazı kazalara Cumhuriyet Müddeiumumisi tâyin edilmemesi sebebiyle dair, şifahi sual takriri Adliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/112)

3. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'

ın, Siird Devlet Hastanesi kadrolarının tamamlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi sual takriri, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine gönderilmiştir. (6/113)

4. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Batman İstasyonunda vukuu muhtemel kazaların önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair şifahi sual takriri Münakalat Vekâletine gönderilmiştir. (6/114)

Tahriri sualler

1. — Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Beypazarı kazasına bağlı bazı köylerde halka toprak tevziinin düşünüldüğüne

dair tahriri sual takriri, Devlet Vekâletine gönderilmiştir. (7/117)

2. — Kars Mebusu Behram Öcal'ın, Posof kazasının ucuz ekmeçlik muntakasına dâhil edilmesi hakkında ne düşünöldüğüne dair tahriri sual takriri, Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/118)

3. — Kars Mebusu Behram Öcal'ın, Kars vilâyetinde İsa çayırı adıyla anılan arazinin kamulaştırılarak tevzii hususunun düşünölmüp düşünölmediğine dair tahriri sual takriri. Devlet

Vekâletine gönderilmiştir. (7/119)

4. — Kars Mebusu Behram Öcal'ın, İğdır kazası ova kısmının Aras nehri taşkınlından korunması için ne gibi tedbirler alındığına dair tahriri sual takriri, Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/120)

5. — Kars Mebusu Behram Öcal'ın, Aras nehri tahribatını önlemek için yaptırılmakta olan mahmuzların biran evvel ikmali hususunda ne düşünöldüğüne dair tahriri sual takriri, Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/121)

2. — HAVALA EDİLEN EVRAK

Teklifler

1. — Ankara Mebusu Übeyde Elli ve 14 arkadaşının, 1757 sayılı Kanuna ek 5142 sayılı Kanununun 6478 numaralı Kanunla değıştirilen birinci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/158) (Bütçe Encümenine)

2. — Kırklareli Mebusu Mehmet Ali Ceylan ve Manisa Mebusu Sezai Akdağ'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nci maddesinin I ve II nci fıkralarına birer bent

ve bu kanuna iki muvakkat madde eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/159) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Mazbata

3. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Askerlik Kanununun 5673 sayılı Kanunla muaddel 5 nci maddesinin birinci fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi ve Milli Müdafaa Encümeni mazbatası (2/34) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Mustafa Saraç (Zonguldak), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim. (Gaziantep mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — *Türk Tütün Ekicileri Bankası kanun lâyihasının Muvakkat Encümende görüşülmesine dair Ziraat Encümeni Riyaseti tezkeresi (1/59, 3/192)*

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Encümenimize havale buyurulan Türk Tütün Ekicileri Bankası kanun lâyihası, üzerinde yapılan görüşmeler sonunda bu kanun lâyihasının 5 encümeden geçerek Heyeti Umumiyeye gelmesi bir hayli zamana mütevakıf olduğundan ve çok mühim olan bu kanun lâyihasının bir an evvel çıkması maksadiyle Ziraat, Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenlerinden 5 er âza seçilerek muvakkat encümende müzakeresini encümenimiz uygun mütalâa etmiş olduğundan keyfiyetin Umumi Heyetin tasvibi-

ne arzını saygılarımla rica ederim.

Ziraat Encümeni Reisi

Muğla Mebusu

Turhan Akarea

REİS — Muvakkat encümen kurulması teklifini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... (Anlaşılmadı, anlaşılmadı sesleri)

Efendim, Türk Tütün Ekicileri Bankası kanun lâyihasının teker teker 5 encümeden geçip Heyeti Umumiyeye gelmesi çok vakit alacağı için Ziraat, Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenlerinden 5 er âza seçilerek teşkil olunacak Muvakkat Encümende müzakere edilmesi hususu, Ziraat Encümeni Reisi tarafından bu tezkere ile talebedilmektedir. Muvakkat Encümen teşkili teklifini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

5. — İNTİHAPLAR

1. — *Avrupa Konseyi İstisari Asamblesine iştirak edecek âzanın seçimi.*

REİS — Müsaade ederseniz seçime başlıyoruz.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

C. H. P. MECLİS GRUPLU ADINA NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlar; Avrupa Konseyi İstisari Asamblesine Meclisten katılacak âzaların tesbiti hususunda İftüzüğün bu hükmünün değiştirilmiş olduğunu görüyoruz. Bu kabul

seçimlerde üç misli aday gösterilmesi tatbikatta mahzurlu görülmüş, Riyaset Divanıca, gidecek âza adedi kadar aday gösterilmesi hususu yeni tüzükte derpiş edilmiştir. Buna itirazınız yok, belki isabette vardır. Ama aday tesbit edilirken Grupların hakkının tanınması kenfiyetini Grupumuz mühim telâkki etmektedir. Grupumuzun âza adedi göz önünde bulundurulursa on kişilik olan bir heyete Grupumuzun üç kişi ile temsil edilmesi icabeder. Buna rağmen Riyaset iki kişi olarak tesbit etmiştir. Bunun bir zühule müstenit olmasını temenni ederek bun-

dan sonraki aday tesbitlerinde Grupunuzun hakkının tanınmasını istirham ediyorum.

REİS — Nüvit Yetkin arkadaşımızın bahis buyurduğu Nizamname hükmü dâvet vukuunda gidecek bir heyet için kabili izahıdır. Bu yapacağımız seçim ise teamüle müstenittir ve gidecek heyet doğrudan doğruya Türk Parlamentosunu temsilen gideceği için kontenjanda sureti katiyede böyle bir şey düşünülmemiştir. Buna inanmalarını rica ederim.

Tensip buyurursanız üç kişilik bir tasnif heyeti ayırdıktan sonra sepetleri dolandırmak suretiyle seçime geçelim efendim.

Kur'a ile tasnif heyetini seçiyoruz efendim.

Mehmet Fahri Mete (Rize), buradadır mı? (Yok sesleri)

Avni Sakman (Kırklareli), buradalar mı? (Yok sesleri)

Nuri Yamut (İstanbul), hastadır efendim, Necati Tanyolaç (Zonguldak), buradalar mı? (Burada sesleri)

Arslan Nihad Bekdik (İstanbul), buradalar mı? (Hasta sesleri)

Nâzım Öztürk (Elâzığ), buradalar mı? (Burada sesleri)

Fikri Apaydın (Kayseri), izin verirsiniz ben-denizi muaf tutun, kendimi çektim efendim.

Hilâl Ülman (Bursa), buradalar mı? (Burada sesleri)

Heyet tamamlanmıştır, şimdi sepetleri dolandırmak suretiyle reylerinizi alalım efendim.

(Reyler toplandı.)

REİS — Ruznameye geçiyorum.

6. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *İçel Mebusu Yakup Karabulut'un, Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Müdafaa Encümeni mazbatası (2/72) (1)*

REİS — İkinci müzakeresidir. Birinci maddede okuyoruz.

Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 4273 sayılı Kanunun 8 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 8. — Subaylarla askerî memurların askerî mahkemelere Askerî Ceza Kanununa göre mahkûm edildikleri şahsi hürriyeti tahdideden ceza müddetleri (kısa hapis cezaları hariç) kıdemlerinden kesilir.

İzinlerini mazeretsiz geçirdikleri mahkeme kararıyla sabit olanların izinsiz geçirdikleri müddetler kıdemlerinden kesilir.

Yabancı memleketlere tahsil için Hükümetçe gönderilmiş veya kendi hesabına gitmiş olanlardan yolsuzluklarından dolayı Hükümetçe geriye çağırılanların veya avdetlerinde muvafık sicil alamayanların tahsil için geçirdikleri müddetler kıdemlerinden kesilir. Bunlardan Hükümetçe

(1) Birinci müzakeresi 51 ve 56 nci İnikat zabıtlarındadır.

gönderilmiş olanların askerlik hizmetlerinden tahsil müddetleri çıkarılır.

REİS — Efendim, birinci madde için tadil teklifi vardır. Tadil teklifinin esbabı mucibeyle beraber okuyoruz.

Ankara, 11 Nisan 1958

Özeti : İçel Mebusu Yakup Karabulut'un, (Ordu terfi Kanununun 8 nci maddesinin tadili) hakkında kanun teklifine tadilname.

T. B. M. M. Sayın Riyasetine

Aşağıdaki tadilnamenin B. M. M. Dahilî Nizamnamesine göre işleme konmasını saygı ile arz ve rica ederim.

Niğde Milletvekili
Asım Eren

Tadilname için esbabı mucibe lâyihası

1. Askerî disiplin âmirlerinin disiplin ceza salâhiyetlerini kullanırken yanlışlığı ve suçlu ağır sanıp mahkemeye tevdi etmesi ve mahkemenin de suçlu basit ve çok hafif görüp bir aydan az bir hapis cezası vermesi halinde, ilgili mahkûm subay veya askerî memur meselâ dört hafta disiplin salâhiyetine müstenit kısa hapis cezası gören subay ve askerî memura nazaran mağdur kalır. Zira mahkeme kararı ne kadar kısa olsa yine de kıdemden kesilir ve Terfi Kanunu gere-

ğince ertesi yıla kadar terfi edemiyerek ikinci bir mağduriyete daha uğrar. Üstelik, maaşının da ceza müddeti kısmının kesilmesinden üçüncü mağduriyete uğrar. Nihayet, siciline mahkûmiyeti yazılmak suretiyle ilerisi için daima lekeli subay ve memur derekesine düşürülür ki bu, son ve en kötü mağduriyettir.

Disiplin cezası dört hafta kısa hapis gören subay ve askerî memur ise, bunların hiçbirine uğramaz.

Halbuki, çektirilen ceza miktarında mahkemece mahkûm edilen daha az hapis ve disiplin cezası çeken belki daha uzun zaman hapis (kısa hapis) görmüşse, yukardaki mağduriyetlerin tersine olması icabetmez mi, şüphesiz icabeder.

2. Hapis ile kısa hapisteki oda hapsi arasında tatbikatta hiçbir fark yoktur. İkisi de subay veya askerî memurun, münferiden, yani yalnız başına bir hapis odasında, hizmetten ve izinden mahrum olarak kapalı yaşatılmasıdır. Şu halde; bu bakımdan da, iki nevi hapsin, neticeleri bakımından da bir fark olmaması gerktir.

3. As. C. Kanunu 1 nci maddesi, T. C. K. daki umumi esasların As. cürüm ve kabahatler için de mer'î olduğunu emreder. T. C. K. ise, hafif hapis ve hapis cezalarının, bâzı şartlarla tevbihi adliye dahi çevrilmesine cevaz vermiştir. Şayanı dikkat nokta, bu maddede hafif hapis; (Askerlikteki kısa hapis muadili) ile hapis cezalarının yanyana eşit sayılmış ve o suretle hükme sevk edilmiş olmalarıdır. Bu da bir aydan az olan askerî mahkeme kararı hapis ile, disiplin cezası; (Azamî dört haftalık) kısa hapis cezası arasında bir mahiyet farkı olmasını, yani şimdi kısa hapis için kıdemden tenzil edilmemek şeklinde ileri sürülen ve Meclisi Âlice kabul buyurulan kanun tadili teklifinin dört haftaya kadar (dâhil) olan As. mahkeme cezalı subay ve memurlara da teşmilini gerektirir. Adalet anlayışı, hukuk ve vicdan, bu mülâhazaya kuvvet verirler.

4. Subay veya askerî memurlara verilen kısa hapisdeki oda hapsi ile, mahkeme kararına müstenit odâ hapsi arasında bir fark olmayıp bilâkis her ikisi de, sivil hapis cezasının bir cezaevi koğuşunda müstemian yaşayan mahkûmlara nazaran, sivil ağır hapis cezasının 1/10 nispetinde çektirilen münferit hücre hapsine

benziyen ve bütün hapis müddetince aynen devam eyliyen bir münferit hapis şekli olmakla, askerî hapis şeklinin ağırlığı büsbütün artmış olmakta ve böyle bir cezaya mâruz kalan subay ve askerî memura artık yeni bir kıdem mağduriyetinin de eklenmesinin insaf ve adalet ölçülerini büsbütün taşımış olacağı açıkça meydana çıkmaktadır. Esasen, eski müstebit kiralık, imparatorluk devirlerinin eseri, yabancı askerî ceza kanunlarının tercümeleleri olan Türk Askerî Ceza Kanunu ve C. M. U. K. nun da demokratik bir zihniyete uygun yeni esaslarla baştan aşağı tedvini lüzumu meydanda iken, böyle bir kıstas ile, subay ve askerî memurların sırf ananeden ibaret bir mesnede dayanan bugünkü ceza ve kıdemden tenzil sisteminde, teklif ettiğim cüzi tadilâtlarla olsun bu haksız anlayışa bir son vermeden çekilmek, doğru olmaz.

5. T. C. K. madde 22 de hafif hapis cezasının imalâthanelerde veya nafıa ve belediye hizmetlerinde ve hattâ evlerde çektirilmesi de mümkündür. Askerî mahkemenin verdiği hapis dört hafta veya daha az ise bunun kısa hapisten ne farkı kahr ki, işbu 22 nci maddedeki müsamaha zihniyetini kıyasen ona da lâyük görmiyelim? İşte bu sebeplerle aşağıdaki tadil teklifimin lütfen Dahilî Nizamname gereğince işleme konup encümenine tevdiini ve Umumi Heyete arzına imkân verilmesini arz ve rica ederim.

Tadilname :

4273 sayılı Ordu Terfi Kanununun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun.

Madde 1. — 4273 sayılı Kanunun 8 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 8. — Subaylarla askerî memurların askerî mahkemelerce Askerî Ceza Kanununa göre mahkûm edildikleri şahsi hürriyeti tahdideden ceza müddetleri (Kısa hapis ve dört hafta - dâhil - ya kadar hapis cezaları hariç) kıdemlerinden kesilir.

İzinlerini mâzeretsiz geçirdikleri mahkeme kararıyla sabidolanların izinsiz geçirdikleri müddetler kıdemlerinden kesilir.

Yabancı memleketlere tahsil için Hükümetçe gönderilmiş veya kendi hesabına gitmiş olanlardan yolsuzluklarından dolayı Hükümetçe

geriye çağırılanların veya avdetlerinde muvafık sicil alamayanların tahsil için geçirdikleri müddetler kıdemlerinden kesilir. Bunlardan Hükümetçe gönderilmiş olanların askerlik hizmetlerinden tahsil müddetleri çıkarılır.»

Madde 2. — Bu kanun neşri tarihinden muhteberdir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerinin icrasına Milli Müdafaa Vekili memurdur.

REİS — Teklif sahibi Asım Eren, buyurun efendim.

Rey kullanmayan arkadaşlar lütfen reylerini istimal buyursunlar.

ASIM EREN (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, daha evvel kanun teklifinin heyeti umumiyesi üzerinde yapılan konuşmalar sırasında vâkı mâruzatımda arz ettiğim gibi, kısa hapis, disiplin cezası olarak 4 haftalık âzami müddetten daha az bir âdi hapis, mahkeme kararıyla verildiği takdirde, fiilen bu âdi hapis, bu kısa hapis cezasından daha hafif olması dolayısıyla âdi hapsin âzami 4 haftalık müddetinin de kısa hapis misillü - Bu kanun teklifindeki kıdem tenzili muafiyetinden istifade etmesi için bu tadil teklifini arz etmiş bulunuyorum. Şimdi yüksek huzurunuzda okunan tadilname, kâtip arkadaş tarafından mikrofonla okunurken pek duyulmadığı için kısaca arz ediyorum.

Bir defa, mahkemeye sevk keyfiyeti suçun ağır olduğu kanaatine müstenidolmak gerektir. Yoksa orduda bir disiplin âmiri haksız yere bir subayı veya askerî memuru hemen mahkemeye sevk etmez. Eğer suçta ağırlık görmezse bir kabahat veya disiplin tecavüzü addetmek suretiyle disiplin cezası verir.

Askerî Ceza Kanununun ikinci kısmında askerî disiplin âmirleri, şahsi takdiriyle bu salâhiyeti hafif, orta veya ağır ceza hadlerini kullanmak suretiyle subay, askerî memur mahkeme cezası gibi mağduriyete uğramaz.

Burada mahkemeye veren disiplin âmiri olduğu takdirde yanılma meselesinden doğan bir keyfiyet vardır. Hiçbir disiplin âmiri gaddar değildir. Takdiri şahsisini, suç fiilinin bîdayette görünüşüne, manzarasına göre kendisini mahkemeye sevk şeklinde tecelli edebilir. Bilerek veya bilmiyerek bu olabilir. Bu takdirde hata ile alâkalı subay veya askerî memur gadre mâruz kalabilir. Bir defa, hapse girer.

Muhterem kardeşlerim, bu askerî âdi veya kısa hapis, sivil ağır hapsin hücre hapsine muadil olan bir şeklidir. Askerî hapis sivil hapis gibi değildir, yani müctemian bir koğuşta, insan sesi duyarak, psikolojikman kendi yükünü, üzüntüsünü dağıtacak bir şekil ve mahiyet taşımamaktadır. Askerî oda hapsi de olsa aynıdır; ikisi de aynı şekilde infaz edilir. Bir münferit hücreye subay veya askerî memur konur; burada hürriyetinden mahrum, hizmetten mahrum halde müddetini geçirir. Türk Ceza Kanunundaki ağır hapsin infaz şeklinde bile, müddetinin ancak, onda birini hücrede geçirmek kaydı vardır. Yani asker bütün hapis müddetini hücrede geçirir. Kısa hapis de olsa, âdi hapis de olsa, askerî mahpus subay veya askerî memurun hapis şekli, sivil bir kimsenin ağır hapis cezasının ağır şartı olan onda bir hapis cezasına tetabuk etmektedir.

Mağdurun iki türlü mahrumiyeti vardır : Birincisi, hapis keyfiyetidir ki, bu, o şahıs için çok ağır cezadır. İkincisi de, hapis müddeti kaç gün olursa olsun Ordu Terfi Kanununa göre 30 Ağustosunda terfi edememekte, ertesi yılın 30 Ağustosuna terfi bırakılmaktadır. Bu, hukukan, mantıkan, o şahsın emsalinde geri kalması bakımından, doğru değildir. Çünkü, emsali 30 Ağustosunda terfi etmekte, hapis cezası gören şahsın ise diğer yılın 30 Ağustosunda terfi yapılmaktadır. Binaenaleyh kanun vâzı bu maddedeki prensibi vaz'ederken üç günlük bir mahkeme kararıyla bir hapis cezasına mahkûm edilmiş bir subay veya askerî memurun, geri kalan 362 gününü de kaybederek kıdemden mahrum edilmesini elbette düşünmemiştir. Vâzı kanun âdildir; vâzı kanun hakka hürmet eder; vâzı kanun kimsenin mağduriyetine haksız olarak mahal vermek istemez. Bu itibarla gönül isterdi ki, bu ordu terfi kanununun o maddesi de bir arkadaş eliyle sunulacak teklifle tadil edilsin. Yani terfi ertesi sene yapılırsa dahi o subay veya askerî memura haksız yere kaybettiği zaman iade edilsin

REİS — Asım Bey, çok rica ederim, işi fazla tevsî etmeyiniz. Mevzuun hudut ve şümlü içinde kalınız.

ASIM EREN (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; üçüncü mağduriyeti, maaştan tenzil edilme mağduriyetidir. Askerî memur veya subay kaç gün hapis yatmışsa o kadar müddetle maaşından tenzil edilir. Halbuki disiplin âmirinin verdiği 28 günlük kısa oda hapsine rağmen

maasından tenzil edilmez. Bundan sonra niha-yet; sicil mağduriyeti gelir. Mahkemece mahkûm edilen bir subay ve askerî memurun, sicil dosya-sına, sicil esas kayıt defterine bu mahkûmiyeti yazılır. Artık ondan sonra damgalı, lekeli bir su-bay veya askerî memur mahiyetini alır. Yeni tâ-yin edileceği kıta veya müesseseye gittiği zaman burada kayıt ve sicil defteri gözden geçirilir ve yeni âmir; (bana mahkûm birisi geldi), der ve bu kimse ağziyle kuş tutsa, kolay kolay kendi-sini beğendiremez. Halbuki bu sicil mağduriye-tine uğrayan subay veya askerî memur bilâkis 28 gün disiplin cezasıyla mahkûm tutulursa sici-line en ufak bir nokta geçmiyecektir. Bu, âdilâ-ne bir hal değildir.

Muhterem arkadaşlarım, hapis ve infaz şek-linin ne olduğunu evvelce arz etmişim.

REİS — Asım Bey, Tüzük bu türlü konuş-manıza müsait değildir.

ASIM EREN (Devamla) — Tüzüğün hangi maddesine aykırı hareket ediyorum. Lütfen madde numarasıyla söyleyiniz.

REİS — Ben Ağâh Bey gibi bütün madde-leri hâfızamda tutamam. (Gülüşmeler)

ASIM EREN (Devamla) — 107 nci maddeyi lütfen okuyunuz.

REİS — Okuyorum :

«İkinci müzakerede lâyiha ve teklifin heyeti umumîyesi hakkında müzakere cerevan etmez.

Bu müzakerelerde ancak tadil teklifleri üze-rinde müzakere cereyan eder.»

ASIM EREN (Devamla) — Cerevan etmek-te olan müzakere başka bir şey değildir.

REİS — Şümulü konuşuyorsunuz. Bende-niz yorulmamanız için söylüyorum.

ASIM EREN (Devamla) — Reis Beyefendi. Müdahale etmemenizi rica ederim.

REİS — İctüzüğe aykırı hareket ediyorsu-nuz.

ASIM EREN (Devamla) — Siz de hukuku-ma müdahale ediyorsunuz.

REİS — İctüzüğe aykırı hareket ettiğiniz için müdahale etmek mecburiyetinde kalıyorum, yoksa size müdahale sadedinde konuşmuyorum.

ASIM EREN (Devamla) — Reis Bey, İctü-zük mucibince istediğim şekilde konuşmak hak-kımdır, milletvekilinin konuşmasını tahdidet-meyiniz.

REİS — Tadil teklifiniz ne ise onun üzerin-de konuşunuz ve onu izah ediniz.

ASIM EREN (Devamla) — Bendeniz de onu izah ediyorum, sadet dışına çıkmıyorum.

REİS — Devam buyurun, efendim.

ASIM EREN (Devamla) — Her iki hapiste de hapis infazı aynı şekilde olunca neticenin de aynı olması icabeder. Yani aynı şekilde mahpus tutulan subayın, hapis adı ne olursa olsun, ni-çin maaşı kesilsin; şu olsun, bu olsun, elbette ukubetin de aynı olması lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlar, Askerî Ceza Kanu-nunun 1 nci maddesi, Türk Ceza Kanununun 1-124 ncu maddesindeki umumi hükümlerinin cürüm ve ceza hususunda hilâfına kayıt olma-dıkça Askerî Ceza Kanunu hakkında da mer'î olduğunu emreder. Bugün Türk Ceza Kanunun-da, sivil hafif hapsin tevbihi adlî haline tahvil imkânını gösteren bir madde vardır, 24 ncu maddesi. Bundan başka bir diğer maddede mah-kûm kadın ve çocuklara imalâthanelerde, bele-diyelerde, hattâ kendi evlerinde hafif hapis ce-zasını geçirmeleri imkânı verilmiştir. Sivil ve askerî hapsin bir hücre hapsine benzediğini na-zarı itibara alırsa mahkeme kararıyla en küçük bir hapse mâruz kalan bir subay hakkında mü-tevali mağduriyetlerin kanun emriyle devam ettirilmemesi icabedeceği kanaatindeyim. Esa-sen Askerî Ceza Kanunumuz, Fransız ve Alman Askerî Ceza kanunlarından zaman zaman adapte edilen ve o zamanın imparatorluk, krallık ve istibdat devrinden mülhem olan hükümleri ha-vidir. Binaenaleyh bu eski ve bizim demokratik ruhumuza hakikaten uymıyan Askerî Ceza Ka-nunu ve Askerî Muhakeme Usulü Kanununun, bugünkü Türk Ceza Kanununun çok güzel ve insani esasları muvacehesinde tatbikine devam edilmesi büyük bir haksızlıktır.

İşte bundan dolayı muhterem arkadaşlarım, bendeniz muhterem Yakup Beyin tadil teklifine parantez içinde (4 haftaya kadar hapis) kelime-lerinin de ilâvesini tadil olarak arz ettim. Met-nin diğer kelimelerinde, ibarelerinde, fıkraların-da en ufak bir tadil arz etmedim. Sadece paran-tez içinde (Kısa hapis cezaları hariç) şeklindeki Yakup Beyin teklif ettikleri hususu (4 haftaya kadar hapis ve kısa hapis cezaları hariç) tarzın-da tadilen arz ettim. Bunu kabul etmek yüksek takdirinize muhavveldir.

REİS — Asım Beyefendi, hâtıralınıza bir şey gelmesin. Tüzüğün 119 ncu maddesi şu hük-mü ihtiva etmektedir : «Tadilâtın esbabı mucii-

besi sahipleri tarafından müemelen beyan olunur.» Yani müdahalem o şekilde idi.

ASIM EREN (Devamla) — Bendeniz de icmalen arz ettim.

REİS — Nizamnamenin ihlâl edilmediğini arz etmek istedim.

FERİD MELEN (Van) — Reisimizde büyük terakki var.

REİS — Mebuslarımızda da olur inşallah.

NUSHET KIRIŞCIOĞLU (Sakarya) — İyi cevap oldu.

REİS — Encümen.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİ REİSİ ZİHNİ ÜNER (Nevşehir) — Muhterem arkadaşlarım. Tahrir sahibi, dört haftaya kadar olan hapis cezalarının da disiplin cezaları gibi, subay ve askerî memurların kademelerinden indirilmesini teklif etmektedir.

Teklif sahibi diyor ki :

«Mademki âzami ceza müddeti 4 hafta olan disiplin cezaları subayların kıdem müddetlerinden indirilmiyor; bu husus dört haftaya kadar olan hapis cezalarına da teşmil edilsin.»

Muhterem arkadaşlar; disiplin cezaları ile disiplin dışı hapis cezalarının mahiyetlerine bir göz atılırsa bu teklifin yerinde olmadığı görülür.

Askerî Ceza Kanununun 162 nci maddesi disiplin tecavüzlerinden ve disiplin kabahatlerinden dolayı âmirlerin disiplin yoluyla ceza vermelerini kabul etmiştir. Buna göre eğer şu üç halde disiplin yoluyla ceza verilirse,

1. Disiplin tecavüzlerinde,
2. Disiplin kabahatlerinde,
3. Askerî kabahatlerde,

Disiplin tecavüzü, askerî terbiye ve disiplini bozan, fakat hiçbir Ceza Kanunu maddelerine uymayan ihmal ve tekasüllerdir.

Disiplin kabahati ise, Askerî Ceza Kanununun 18 nci maddesinde yazılı askerî kabahatlerin hafif halleridir. Askerî kabahatlerde dir ki, disiplin âmiri isterse disiplin cezasını bizzat verir, isterse mahkemeye tevdi eder. Disiplin tecavüzünde disiplin kabahatinden ziyade askerî kabahat hallerinde, yani kısa hapis cezalarını müstelzim hallerde, kasıt aranmaz; ihmal veya tekâsül ile bu fiilleri işleyenler ceza görürler.

Disiplin dışı hapis cezalarını müeddi fiillere gelince : Bunlar askerî cürümlerdir; Ceza Hukukunun umumi kaidelerine tâbidir. Bu cürümlerde kasıt aranır; kasıt olmayınca ceza verilemez.

Askerî Ceza Kanunu madde 23 fıkra C ye nazaran kısa hapis cezalarında maaş ve tahsisat tam olarak verilir. Yani hizmetin devamı kabul edilmiştir. Halbuki hapis cezalarında maaş ve tahsisat verilmez. Yani hizmetin kesildiği kabul edilmiştir. Bu takdirde bu müddetin kademelerinden indirilmesi de tabii olur. Bu sebeplerle askerî kabahatle askerî cürüm arasında fiilin işlenişi ve tatbiki bakımlarından büyük farklar mevcuttur. Teklif sahibi, askerî kabahatlerden, askerî cürümlerin infazı bakımından da «fark yok» diyorlar. Realite böyle değildir; bilâkis büyük fark vardır; şöyle ki : Askerî cürüm ile mahkûm olan subayın bu mahkûmiyeti, Askerî Ceza Kanununun 39 ncu maddesine göre askerî ceza evlerinde infaz olunur. Halbuki kısa hapis cezaları, mahkeme kararı ile verilmiş olsa dahi Askerî Ceza Kanununun 24 ncu maddesine tevfiikan kışla ve askerî müesseselerinin hususi ceza odalarında infaz olunur.

Muhterem arkadaşlar; tadili müzakere edilen Kanun, Subayların terfi Kanunudur. Terfie esas kıdem, ehliyet ve ahlâktır. Kısa hapis cezalarını müstelzim, ihmal ve tekâsüle dayanan askerî kabahatler, Muhterem Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın da ifade buyurdıkları gibi, meslekî nakisa olarak vasıflandırılabilir. Halbuki kasda dayanan ve terfi bakımından ahlâki nakisa sayılan askerî cürümlerin terfie tesir etmesi, askerî terfi şartlarının tabii bir icabıdır.

Yukardan beri arz ettiğimiz sebeplerle ki, askerî bir suç işleyip de dört haftaya kadar hapse mahkûm olan subay ve askerî memurların bu mahkûmiyet müddetlerinin kademelerinden indirilmemesi teklifine iştirak etmiyor ve Yüksek Heyetinizce reddini arz ve istirham ediyoruz.

REİS — Rey toplama muamelesi bitmiştir efendim. Tasnif Dahiliye Encümeninde yapılacaktır.

Buyurun Asım Bey.

ASIM EREN (Niğde) — Tekrar huzuru âlinize geldiğim için özür dilerim muhterem arkadaşlar.

Sayın Zihni Üner'in okudukları müdafaa bendenizin mütalâamı cerheder mahiyette değil; bilâkis teyideder mahiyettedir. Filhakika disiplin âmirinin bir takdir hatası ile mahkemeye sevk edilen bir subayın mahkeme kararıyla üç gün hapse mahkûm olmasına mukabil, yine di-

siplin amirinin aynı subayı mahkemeye vermiyerek, meselâ, şunu 15 gün hapsedeyim, hem mağdur kalmasın hem de aklı başına gelsin de görsün mülâhazası ile aynı mahiyetteki fiil için bir disiplin cezası takdirinde bulunması halinde kanundaki bu madde, ağır mağduriyete mâruz kalan subaylardan birisini mağdur edecek; diğerini etmiyecektir. Esas itibariyle adalette, tedvin edilmiş olan kanun maddesinin hâsıl ettiği netice ile mukayese edip hükme varmak gerekir. Mukayeseli hukukta aslolan budur. Eserden müessire giderek kıymet hükmünü takdir etmek icabeder. Neticeler aynı olduğu takdirde, artık buna müessir olan ahval düşünülürken filân fıkra veya falan maddede böyle olduğuna dayanılmaz. Realitenin kendisini esas almak lâzımdır. Ölçü ve kıstas budur.

Mademki, ağır bir suç olmadığı sabit olmuş, o halde 28 günlük disiplin cezası oda hapsiyle üç günlük mahkeme kararlı hapis cezası nasıl bir tutulabilir? İnfaz şekilleri itibariyle hapsini kışlada bir odada geçirmekle askeri hapishanede geçirmek arasında Sb. veya As. Memur için fark yoktur; izzetinefse müessiriyeti bakımından! Şu halde ahlâki nakisa ve şahsi şeref bakımından bu hapislerin her iki nev'i de aynı derecededir. Bunlar nasıl farklı tutulabilir? Eğer bendenizin tadilname teklifinden sonra ordu mensuplarından aldığım mektupları huzuru âlinizde okumaya kalksa idim bu teklifime iltifat edeceğinize emindim. Fakat vaktinizi almamak bakımından okumadım. Bu sebeple de tadilnamenin kabulünü Yüksek Heyetinizden bilhassa rica ederim.

REİS — Birinci madde hakkında arkadaşlarımızın tadil teklifini okuduk. Encümen bu teklife iştirak etmediğini beyan etti. Bu sebeple rey, Heyeti Celilenizindir. Tadilnameyi nazara alanlar işaret versinler... Nazara almayanlar... Tadil teklifi nazara alınmamıştır.

Birinci maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerinin icrasına Millî Müdafaa Vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun teklifinin heyeti umumiyesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve teklif tasvip buyurulmuştur.

2. — *İmar ve İskân Vekâleti kuruluş ve vazifeleri hakkında kanun lâyihası ve Nafia, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/128)*

REİS — Heyeti umumiyeti üzerindeki müzakereye devam ediyoruz, söz Mahmut Güçbilmez'indir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Pek muhterem arkadaşlarım, İmar ve İskân Vekâletinin kuruluş ve vazifeleri hakkındaki kanun lâyihası üzerinde hatırladığıma göre dört celseden beri görüşmeler cereyan etmektedir. bu görüşmeleri Yüksek Heyetiniz dikkatle takip buyurmuştur. bendeniz de sizler arasında takibettiğim bu görüşmelerde bir noktayı tesbit etmekten bilhassa memnun oldum. O nokta ki böyle bir vekâletin kurulmasına, daha evvel söz almış olan muhalefet hatipleri arkadaşlarımızın bir tanesi müstesna olmak üzere, hepsinin ittifak eder şekilde lüzum bulduğu ve kuruluşun yerinde olduğu, böyle bir vekâletin ihtiyaca cevap vereceği merkezinde mütalâalar serd etmiş olmalarıdır.

Muhalefet hatiplerini takiben söz almış olan iktidar mensubu arkadaşlarımız da bu noktada daha geniş olarak durmuş bulunuyorlar. Bu tesbiti yapmaktan maksadım şu noktayı belirtmek içindir.

Yüksek Heyetinizin malûmudur ki medeni memleketlerde teşkilâtlı hizmetler ancak ihtiyaçların icabı olarak doğar. Bu vekâlet de böyle bir ihtiyacın icabı olarak doğmaktadır. Ancak böyle bir kuruluşa gidébilme için memlekette, muhitin, şartların gerek ekonomik, gerek sosyal olarak müsait hale gelmiş bulunması gerekir. Bendeniz bu noktada da memleketin hakikaten gerek ekonomik, gerek sosyal şartlar bakımından müsait hale gelmiş olduğunu ve böylece bu ihtiyacın doğduğunu müşahede etmiş arkadaşlarımızdan biri olarak memnuniyetimi izhar etmekteyim.

Arkadaşlar, Türkiye'de bir imar mevzuu şimdiye kadar yoktur tarzında külli bir iddiada bulunmak doğru olamaz, aksine olarak parça parça ve muhtelif konularda cüzi de olsa imar

hareketleri olagelmekte idi denebilir. Ama, imar hareketlerinin böyle toplu ve külli şekilde, hem de teşkilâtlı olarak, hele bir bakanlık mevzuu haline gelecek mertebede ele alınması işi, işte arz ettiğim şartların müsaitliği sebebiyle bugüne müyesser olmaktadır. Yüksek Heyetiniz bu kanuna rey verdiği zaman; naçiz telâkkime göre: Yalnız şahıslarımız için çok hayırlı bir iş yapmış olmakla kalmıyarak, evlât ve ahfadımız; ensali âtiyemiz için de çok hayırlı, çok isabetli bir iş yapmış olacağımıza inanıyorum.

Aziz arkadaşlar, benden evvel konuşmuş olan muhtelif hatipler bu kanun lâyihasını muhtelif yönlerden ele aldılar ve bunlara Sayın Bakan birer birer cevaplar arz etti. Bu suretle lâyiha enine, boyuna esassıca incelenmiş oldu. Ve denilebilir ki kanun lâyihasının heyeti umumiyesi üzerindeki görüşmeler bir kifayet mertebesine kadar gelme halindedir. Bu bakımdan bendeniz bu noktalarda ve hele izah edilmiş olan noktalarda mâruzatta bulunmayacağım. Yalnız şunu belirtmek istiyorum ki; arkadaşlar Menderes Hükümetlerinin, gerek kendi grupundan itimat almak için programı ile grup huzuruna çıktığı zamanlarda, gerekse mütaakiben Yüksek Meclisten itimat almak için Yüksek Heyetiniz huzuruna geldiği anlarda; aşağı - yukarı gerek grupun ve gerekse Umumi Heyetin izhar edegeldiği temenniler arasında: İmar ve iskân işlerinin topyekûn ele alınma, programlı olarak yürütülmesi bunlara lâyük olduğu ehemmiyeti verilmesi ve gerekirse bir Bakanlık altında ilk elden idaresi gibi gayet esassı temenniler izhar edilegelmekte idi. Bu temennilerin realite edildiği günleri idrak ediyoruz. Ve bu suretle bir tesbit yapmak istiyorum ki; Hükümet, Yüksek Heyetinizin temennilerine lâyük olduğu değeri vermiş ve kalkınma Türkiye için bu temennilerin kıymetlendirilmesi zamanının geldiğini görerek 5 nci Menderes Hükümetinin programında, imar ve iskân işlerinin programlaştırılması mevzuu ele alınmıştır. Böylece Meclisin ve dolayısıyla memleketin temayülâtını değerlendirmiş olan Hükümete teşekkür etmek, Hükümeti tebrik etmek ve ayrıca muvaffakiyet temenni eylemek vicdani bir borcumuzdur.

Aziz arkadaşlarım, bu teşekkürün başına, daha evvel Emlâk Kredi Bankası Umum Müdürlüğünü yapmış ve imar sahasında hakikaten

müspet eserleriyle muvaffak olmuş bir arkadaşımızın getirilmiş olması, şahsan bendenize, âtide bu teşekkülden yeni yeni müspet neticeler elde edileceği yönünden, eidden ümit vermektedir. Bu benim şahsi görüşüm ve iyimserliğimdir.

Bu Vekâletin kuruluş kanunu mevzuunda fikirlerini serd etmiş olan arkadaşlarımızın toprak ve iskân bakımından; bilhassa iskân bakımından kanunda bâzı noksanlıkların bulunduğunu; toprak mevzuunda yapılacak işler yönünden eksiklikler olduğunu, diğer bâzı arkadaşlarımızın da finansman bakımından za'fa dair mütalâaların dikkatle dinledik. Bendeniz bunlara cevap arz edecek değilim. Zaten daha evvel Sayın Bakan burada ariz ve amik ve tatmin edici mâruzatta bulundu. Yalnız, bendeniz şu kadarına işaret edeceğim; anlıyabildiğime göre bu mevzular, kuruluş kanununun bünyesinde teferrüatiyle yer alacak mevzular değil; hizmet kanunları halinde ve gerektiği zaman ayrıca getirilecek lâyihalar ile halledilecek, ikmal edilecek olan mevzulardır. Bu bakımdan bu kanunda mühim bir noksanlık görmenin yerinde olacağını bendeniz şahsan zannetmiyorum. Aksine olarak bu Vekâletin bünyesine Emlâk Kredi Bankası ve İller Bankası gibi öteden beri imar, ihya ve inşa işleriyle meşgul olmuş iki büyük ve mühim müessesenin alınmış olmasını çok isabetli telâkki ediyor ve bu iki esassı müesseseyi, Bakanlığın hizmetleri bakımından muvaffakiyet unsuru olarak ad ve kabul eyliyorum.

Arkadaşlarım, sözlerimi bitirmek üzere olduğum şu anda bu kanunun burada müzakeresi dolayısıyla bu memleketin naçiz bir evlâdı olarak ve bu Mecliste, aranızda naçiz bir üye bulunarak çok ulvi hislerle, çok yüksek heyecanlarla meşbu olduğumu arz etmeden geçemeyeceğim. Bir yabancı mebusun Türkiye'yi gördükten sonra kendi memleketinde yaptığı beyanatta belirttiği gibi Türkiye bir baştan öbür başa büyük bir şantiye haline gelmiştir. Ve hakikaten bugün memleketin manzarası çok şükür ki, bu haldedir. İşte bu kadar geniş bir imar ve inşa halinde bulunan bir memlekette böyle bir kanunun ve böyle bir teşekkülün lüzumu, artık hiç kimsenin inkâr edemeyeceği bir hakikattir. Ve daha fazla tehiri dahi caiz olmıyan bir keyfiyettir. Bendeniz bu bakımdan duyduğum derin hisleri ve ulvi heyecanları belirtirken bir temenni ile sözlerimi bitireceğim.

Kanunda, mesken bakımından köylerin de ele alınacağı, plân ve programlar yapılacağı ve böylece bölgeler, şehirler, kasabalar ve köyler halinde; Türkiye'nin her gün biraz daha artan imkânlar ile yenibaştan imar ve inşa edileceği ifadesi mânası mevcuttur. Bendenizin temennim şu olmaktadır ki; kasaba ve köylere ait inşaata tercihan deprem geçirmiş bölgelerden başlamak ve deprem bölgelerindeki kasaba ve köyleri ön plâna almak suretiyle işe girişmek isabetli olacaktır kanaatindeyim.

Bir noktayı daha arz edeyim ki; köylerde yapılacak binaların behemehal plânlı olması, katiyen gösterişe kaçılmaması ve hususan köylünün ihtiyaçlarını tamamen temin edecek vasıf ve mahiyette olması şarttır.

Bendeniz son söz olarak bu kadar hayırlı bir kanuna rey verecek arkadaşlar için yukardaki bir cümlemi tekrarla bu kanunun kabulünün Yüksek Meclisiniz için çok şerefli ve çok isabetli olacağını; çok iftihar edilecek ve bu memlekete çok hayır getirecek bir kanun kabul edeceğinizi bir defa daha belirtir, şu anda bu duygularla meşbu olduğumu tekrar arz ederek huzurunuzdan hürmetle çekilirim. Alâkadarlara muvaffakiyetler dilerim. (Soldan, alkışlar)

REİS — Mustafa Reşit Tarakçıoğlu.

MUSTAFA REŞİT TARAKÇIOĞLU (Trabzon) — Arkadaşlar, bu kanun tasarısının üzerinde görüşülmedik bir cihet kalmadı. Komisyon sözcülerini, Vekil Beyi dinledik.

Şimdi; hakikaten bu kanunun kabulünü icbar eden müessir sebepler var. Nüfusumuz artıyor efendim, 31 yılda iki misli oldu, Allah kem gözden saklasın. Bu şekilde nüfus arttıkça elbette ki meskene ihtiyaç hâsıl olacaktır. Türkiye'nin neresine giderseniz gidiniz göreceksiniz, bendeniz seyahatlerimde görüyorum, hummalı bir mesken faaliyeti vardır. Tuğla, kiremit, kireç ocakları, çimento, demir derdi kıyamet gibi. Tabii bu, katî bir ihtiyacın ifadesidir. E, böyle olunca bunun politikasını yapmak elbette hükümete düşen bir vazifedir. Bu bakımdan bu kanunu kabul etmek zaruridir.

Arkadaşlar, yalnız nüfusun artmış olması bu mesken sıkıntısını meydana getirmiyor. Benim bir kanaatim var, eskiden refah zamanlarında Türk ailesi, çocukları oldukça onlara ayrı ayrı evler yapmak suretiyle onların her birini bir

eve yerleştirirlerdi. Nitekim köyler de böyle doğdu. Bir köy kalabalıklaşınca o köyün gençlerinden birkaç aile başka bir yere götürülür, oraya iskân edilirdi ve buralara da başköy, yeni köy, adı verilirdi.

Sonra zaruretler devresine geldik. Muhacret, harbler ve saire gibi sebeplerle evlâtlar için birer oda tahsis edilmeye ve ailenin çocukları birer odaya yerleştirilmeye başlandı, çocuk çocuk buralarda otururlardı.

Şimdi artık bir çatı altında yaşayan aile efradı ayrı hayatın zevkini anlamış ve yeni yeni binalara geçmek zarureti duyulmuştur. Yeni mesken edinme zaruretinin bir sebebi de bu olsa gerektir.

Nüfusun âdeta hendesi bir şekilde artması yüzünden her baba için evlâdına ev yapma isteği artıyor. Böyle olunca da tabiatıyla iskâna ihtiyaç vardır. Bunun da bir politikası olmak icabeder. Hele Türkiye çapında bu işi ele almaya azameti meydana çıkar. Böyle muazzam para, azimli bir takip, birçok teknisyene ihtiyaç gösteren bu çetin işi cesaretle ele aldığı için hakikaten hükümeti tebrik etmek lâzımdır. Bu, medeni ve sosyal ihtiyaçlarımızın tatminine mâtufl muazzam gayret isteyen bir iştir. Bunlar hakkında hiç sözüm yok. Ben bir noktaya temas etmek mecburiyetindeyim:

Teklif Meclise geldiği zaman Vekâlet kendi bünyesinde bir iskân umum müdürlüğü kabul etmiş ve vazifelerini de yazmıştı. Nitekim metin böyle. Nafia Encümeni, onu takiben Dahiliye ve Bütçe encümenleri bu iskâna, toprağa taallük ettiği için, onu yeni kurulacak vekâlete bağlı ayrı bir umum müdürlük şeklinde ipka ederek kendi bünyesi içinden çıkarmıştır. Biz Karadeniz mebusları bundan müteessiriz, arkadaşlar... Zira; bizde arazi dar, nüfus pek kalabalık ve kesiftir.

Siz hiç; «Toprağımı çaldı» diye bir kimse-nin mahkemeye müracaat ettiğini işittiniz mi? Bu, bizde olmuştur. Çünkü; köy, topraksız bir vâdinin taşlıkları üzerindedir. Bir adam karısı ve çocukları ile vâdiye iner, orada bulunduğu toprakları sepetine doldurur, köye çıkarır, orada taşlıkların üzerinde bir nevi suni tarla yapar. Ziraate elverişli bir yer yapabilmek için ne kadar çalışmak ve toprak taşımak lâzımgeldiğini tahmin edersiniz. Bu adamın komşusu da aynı

şekilde toprağını taşlıkların üzerine döker. İşte bunlardan biri, bazan ötekinin toprağını çalar, mahkemeye müracaat edilir. Ve; «Efendim, bu adam benim toprağımı çaldı» diye dâva açılır. Bu vâkidir, arkadaşlar. Türkiye'nin her tarafında, maalmennuniye ifade edeyim ki; bu hal yoktur.

Şimdi; acaba vekâlet Türkiye'de kaç çiftçi ailesinin topraksız olduğunu hesabetmiş midir? Ben, seçilmiş olduğum Trabzon vilâyetinde çiftçilerin üçte birinin topraksız olduğunu biliyorum. Bu vaziyet karşısında arkadaşlarımızdan bazıları aynı mevzua temas ettiler. Vâkıa bu mevzu cevaplandırıldı ama tatmin edilmiş olmadık.

Bu Vekâletin adı İmar ve İskân Vekâleti, hüviyeti yalnız iskân. Toprak ve İskân Umum Müdürlüğü de var; bunu da biliyoruz. 1934 senesinde çıkan 3210 sayılı bir Kanunda, memleketimize giren muhacirlerin iskânına ait hükümler var. Bilâhara; - Galiba 5098 sayılı olacak - bir kanun tedvin edilmiştir. Âfattan, selden, şundan bundan zarar görenlerin iskânı var. Yani; şu vekâletin öz bünyesine Toprak ve İskân Umum Müdürlüğünün de konulması suretiyle bu işi kemal derecesine getirsek olmaz mı idi?

Arkadaşlarım; bunlar hakikaten mühim mevzulardır, bir inkilâp ve Büyük Meclisin yep yeni bir eseridir. Fakat; bu eseri tam çıkaralım. Acaba muvaffak olacak mıyız? Yüksek Meclisin kabul edip de muvaffak olmadığı hiçbir şey yoktur. Azmedeceğiz, muvaffak olacağız, arkadaşlar. Ama işi tam yapalım. Şu Toprak ve İskân Umum Müdürlüğünü üvey evlât gibi değil, Orman Umum Müdürlüğünün Ziraat Vekâletine bağlanması gibi değil, vekâletin kendi öz bünyesinde mütalâa edelim. Benim temennim budur, efendim. (Alkışlar)

REİS — Kifayet takrirleri var, okuyoruz efendim.

Yüksek Riyasete

İmar ve İskân Vekâleti kuruluş ve vazifeleri hakkındaki kanun tasarısının, heyeti umumiyesi üzerindeki fikirler tebellür etmiştir. Kifayeti müzakere ile maddelere geçilmesini teklif ediyorum.

İstanbul Mebusu
Sedat Çetintas

REİS — Daha üç takrir var, aynı mahiyette olduğu için okumuyoruz.

REİS — Kifayet aleyhinde. Buyurun Asım Eren...

ASIM EREN (Niğde) — Mevzuun içinde (imar ve iskân) olduğu halde bunların evvelece arz ettiğim gibi kemaliyle ele alınmamış olduğu ve encümen ile İmar ve İskân Vekili arasında mazbatada ve lâyhada büyük prensip farkları bulunduğu için bu mevzular halledilmeden kifayetle işin kapatılmıyacağını vaziyet göstermektedir. Kaldı ki, âcizleri için Sayın Vekilin ileri sürdükleri bir isnadı, yani tetkik etmeden konuştuğum, ihtisasım olmayın sahaya girdiğimi hususundaki satışmaları da cevaplandırmak mecburiyetiyle ve Dahili Nizamnamenin verdiği yetkiye dayanarak söz istiyorum.

REİS — Kifayet aleyhinde konuşuldu.

Kifayeti rey'e arz ediyorum. (Sağdan; «Reis Bey, ekseriyet yok» sesleri) Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Takrirler var, okuyoruz.

Yüksek Riyasete

Şifahen arz ettiğim sebeplerden dolayı İmar ve İskân kanun tasarısının komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

Ordu

Arif Hikmet Onat

Y. Başkanlığa

Şifahen izah ettiğim sebeplerle İmar ve İskân Vekâleti kuruluş ve vazifeleri hakkındaki kanun tasarısının encümenine iadesini arz ve teklif ederim.

Kars Mebusu

Mehmet Hazer

T. B. M. M. Sayın Riyasetine

Şifahen B. M. M. kürsüsünde arz ettiğim sebeplere binaen (İmar ve İskân Vekâleti kuruluş ve vazifeleri hakkındaki kanun lâyihasının) Nafia, Dahiliye ve Bütçe encümenlerinden ve Hükümet mümessillerinden mürekkep bir geçici komisyonda tekrar ıslah ve tahriri müstacelen ikmal edilerek Umumi Heyete en kısa bir zamanda sunulmak üzere Umumi Heyetçe karar alınmasını arz ve teklif ederim.

Niğde Milletvekili
Asım Eren

Sebeplerin özeti :

1. Hükümetle üç encümenin mühim farkları vardır.
2. Toprak konusu eiddi tutulmamış, atlanmıştır.
3. İfade zaatları, tekrarlar, terim zaatları vardır.
4. Vazifelerde mühim farklar vardır.
5. Esbabı mucibede bulunmayan konular kaunun metninde vardır.
6. Lâyihayı imzalayan ilgili vekil sadece (İmar Vekili) adını koymuştur.

REİS — Efendim, üç takriri de okuduk. Bunlardan en aykırısı Asım Bey arkadaşımızın teklifi. (Sağdan; «Reis Bey ekseriyet yok» sesleri) (Sağdan, beş kişi ayağa kalktı.) Nizamnamede beş kişinin yoklama için ayağa kalkması, Dahili Nizamnamedeki tadilden sonra yoktur efendim.

Diğer arkadaşların teklifi lâyihanın encüme ne havalesidir. Asım Bey ise teklifinde yeni bir muvakkat encümen teşkilini ve lâyihanın bu encüme havalesini istemektedir. En aykırısı olması bakımından bu takriri tekrar okutmak suretiyle reylerinize arz edeceğim.

(Niğde Mebusu Asım Eren'in takriri tekrar okundu.)

REİS — Efendim, ekseriyetin kayb olduğu görülmektedir. Takrirleri reye arz etmiyeceğim. Seçim neticesine ait mazbatayı okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Avrupa Konseyi İstisari Asamblesinin 28 Nisan 1958 tarihinde yapacağı Onuncu Devre toplantısına memleketimizi temsilen katılacak heyet seçimine (355) zat iştirak etmiş ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar hizalarında gösterilen reyleri almışlardır :

Saygıyla arz olunur.

Bursa	Zonguldak
Hilâl Ülman	Necati Tanyolac
Elâziğ	
Nâzım Öztürk	

Mehmet Karasan	(Denizli)	351
Baki Erden	(Siird)	349
Ahmet Tokuş	(Antalya)	347
İsmail Şener	(Trabzon)	347
Halim Alyot	(Çanakkale)	346
Hamdi Bozbağ	(Giresun)	344
Basri Aktaş	(Kastamonu)	343
Hamdi Ragıp Atademir	(Konya)	341
Bülent Ecevit	(Ankara)	328
Kasım Gülek	(Adana)	284

REİS — Ekseriyetimiz yoktur. 16 Nisan Çarşamba günü toplanmak üzere inikada son veriyorum.

(Kapanma saati : 16,07)

7. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın, Çankırı otomatik telefon santralının ne zaman tamamlanacağına dair sualine Mûnakalât Vekili Fevzi Uçaner'in tahriri cevabı (7/107)

31. III. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki sorunun Mûnakalât Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Çankırı Milletvekili
Kâmil Tabak

1954 tarihinde Erikson Şirketine ihale edi-

len ve 1956 yılında tamamlanması gereken Çankırı otomatik telefon santralının ne zaman tamamlanacağı ve gecikmesinin sebebi?

T. C.

Mûnakalât Vekâleti 12. IV. 1958

Baş Müşavirliği

Şubesi :

Dosya No : Çankırı

Kayıt No : 371/3107

Özeti : Otomatik telefon santrali hk.

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Umumi Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü

31 . III . 1958 tarih ve 7 - 107/1027 - 3821 sayılı yazı karşılığıdır :

Çankırı otomatik telefon santralının ne zaman tamamlanacağı hakkında Çankırı Mebusu Kâmil Tabak'ın tahriri sual tahririne verilen cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Münakalât Vekili
F. Uçaner

25 . VIII . 1954 tarihinde Eriesson firmasıyla yapılan mukaveleye göre Çankırı'da 500 hatlık otomatik telefon santralının montajına 15 XII . 1955 tarihinde başlamp 15 . V . 1956 tarihinde ikmal edilmesi mukarrer iken, binadaki tadilat dolayısıyla montaj mahalli ancak 1 . III . 1956 tarihinde firmaya teslim edilebilmiştir.

Firma 13 . VIII 1956 tarihinde montaja başlamış ise de 1954 ve 1955 yılları mukavelelerine taallük eden bazı anlaşmazlıklar sebebi ile malzeme sevkiyatı durmuştur

PTT İdaresi firma ile mevcut işlerini harekete getirecek ve yeni bazı tesisleri de sağlayacak olan son bir anlaşmaya varmak üzere dir.

Konu mevzuu Çankırı otomatik santrali de bu anlaşmadan sonra gelecek malzeme ile ikmal edilerek servise açılacaktır.

2. — *Kayseri Mebusu Ali Rıza Kılıçkale'nin, elektrolit bakır sanayii hakkındaki sualine Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahriri cevabı (7/113)*

T. B. M. M. Reisliğine

Memleketimizde elektrolit bakır sanayii kurulmakta mıdır? Nereden alınmakta nerede kurulmakta ve kapasitesi nedir? Maliyeti ne kadardır ve bunun ne miktarı döviz tediyesini icabettirmektedir? Şimdiye kadar ne miktar döviz tahsisi yapılmıştır?

Bu hususun yazılı olarak Ticaret Vekili tarafından cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Kayseri Mebusu
Ali Rıza Kılıçkale

T. C.

Ticaret Vekâleti

10 . IV . 1958

Hususi Kalem Müdürlüğü

Özel : 1/309

T. B. M. Meclisi Reisliğine

Kanunlar Müdürlüğü ifadeli
4 . IV . 1958 tarih ve 7 - 113/1045
3888 sayılı yazıya C :

Memleketimizde elektrolit bakır sanayii kurulup kurulmadığına dair tevcih olunan tahriri sual tahririnin Vekâletimizi ilgilendirmediğinin ve bu tahririn Sanayi Vekâletine verilebileceğinin soru sahibi Kayseri Mebusu Ali Rıza Kılıçkale'ye bildirilmesine müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Ticaret Vekili
A. Aker

